G U V E R N U L R O M Â N I E I
Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România "Elie Wiesel"
Bucureşti, Bd. Dacia 89, sector 2, Tel/Fax +40-21-318 09 39
*http://www.inshr-ew.ro/ *, e-mail: office@inshr-ew.ro

COMUNICAT DE PRESĂ

„Ne vom întoarce într-o zi…" (Radu Gyr)

Antisemitism și negarea Holocaustului în anul electoral 2024-2025

Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel" publică **cel de-al șaselea raport anual de monitorizare a antisemitismului și manifestărilor de negare sau relativizare a Holocaustului și promovare a cultului unor criminali de război.**

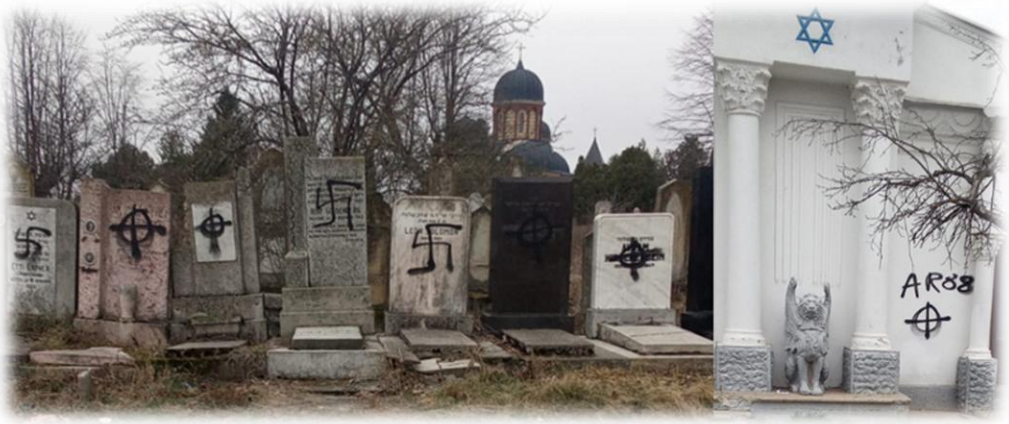
Acest raport răspunde obiectivelor Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și a discursului instigator la ură 2024-2027.

Din perspectivă politică, perioada analizată consemnează amplificarea fără precedent a extremismului de dreapta: turul I al alegerilor prezidențiale (noiembrie 2024) a fost câștigat de un candidat independent extremist de dreapta, suveranist, prolegionar, pro Antonescu și pro Putin; o treime dintre parlamentari sunt, în urma alegerilor din toamna anului 2024, afiliați la partide politice care își asumă valori de extremă dreapta. Din rândurile acestor partide există astăzi în Parlament figuri care au sistematic luări de poziție cu caracter antisemit sau fac apologia unor criminali de război sau figuri centrale ale fascismul românesc interbelic.

În intervalul analizat, **s-au înmulțit acțiunile de vandalizare și inscripțiile grafice stradale cu simboluri și mesaje legionare, neo-naziste și antisemite**. Astfel, două panouri memoriale din orașul Siret au fost vandalizate în preajma inaugurării Muzeului de Istorie Siret – Memorialul Holocaustului Evreilor din Bucovina.

În **Cimitirul Evreiesc din Bacău** zeci de morminte au fost vandalizate cu diferite simboluri naziste, iar pe uşile unei sinagogi din București un membru Noua Dreaptă a lipit simboluri legionare.

Pe străzile mai multor orașe au fost identificate numeroase reprezentări grafice sub formă de stickere sau graffiti cu simboluri legionare sau mesaje antisemite. Multe dintre acestea sunt vizibile în mijloacele de transport în comun din capitală, unele dintre mesaje marcând radicalizarea discursului, devenit mai explicit violent și instigator. Un astfel de exemplu este mesajul „*Moarte jidanilor. Heil Hitler*” **scris pe peretele interior al unei garnituri a metroului din București** în vara anului 2024.

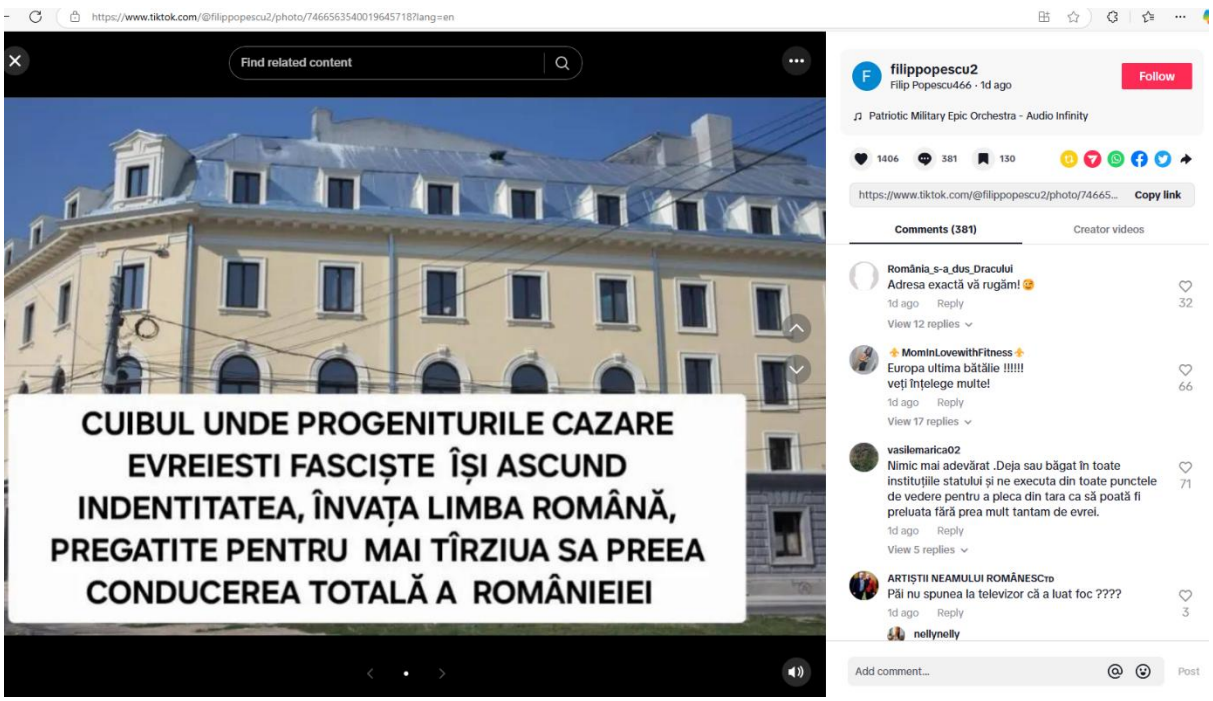

De asemenea, extrem de sugestiv este **simbolul legionar** pe partea superioară a pilonului de la **podul Basarab din București.**

Anumite simboluri grafice sunt comercializate pe diferite website-uri naționale sau internaționale, existând o tendință de transnaționalizare a comercializării materialelor care promovează cultul Mișcării Legionare.

Un alt **indicator al radicalizării manifestărilor antisemite este reprezentat de apariția amenințărilor online și a celor fizice cu substrat antisemit.** În 2024, presa a relatat că un angajat israelian al unui fast-food din capitală, a fost amenințat cu un pistol airsoft, iar agresorul i-a adresat „injurii cu caracter rasist” și i-a arătat o svastică pe care acesta o avea tatuată. Grupuri sau indivizi care au un profil de extremă dreapta au proferat amenințări către jurnaliști sau activiști pentru drepturile omului.

Mesaje instigatoare la violență și exterminare au fost distribuite pe diferite canale online. Multe dintre acestea reprezintă comentarii pe care le regăsim la articole editate de publicații extremiste. De exemplu, publicația *Certitudinea*, al cărei director editorial a fost ales parlamentar pe listele SOS. **TikTok a fost, în această perioadă, rețeaua socială cea mai populată cu mesaje antisemite.**

Faptul că unele platforme sunt vizate de prevederile Regulamentului Serviciilor Digitale (DSA) nu reprezintă, pentru moment, un obstacol pentru publicarea acestor mesaje de ură, însă oferă utilizatorilor un instrument necesar pentru eliminarea conținutului ilegal. În mediul online de limbă română continuă să fie o problemă cronică lipsa de reacție a utilizatorilor atunci când sunt expuși conținutului ilegal. Nivelul scăzut de educație civică, educație istorică și educație digitală determină ca mecanismele de raportare puse la dispoziție de rețelele de socializare să nu fie folosite prea des.

Faptul că mesajul extremist și incitator a trecut din zona virtuală în realitatea cotidiană a comunicării politice, a „trezit” instituțiile abilitate ale statului să deschidă cercetări penale în baza O.U.G. nr. 31/2002. Mai mult, unele dosare de cercetare au fost deja închise și un număr de 14 persoane au fost trimise în judecată. Spre exemplu, pentru prima oară, după

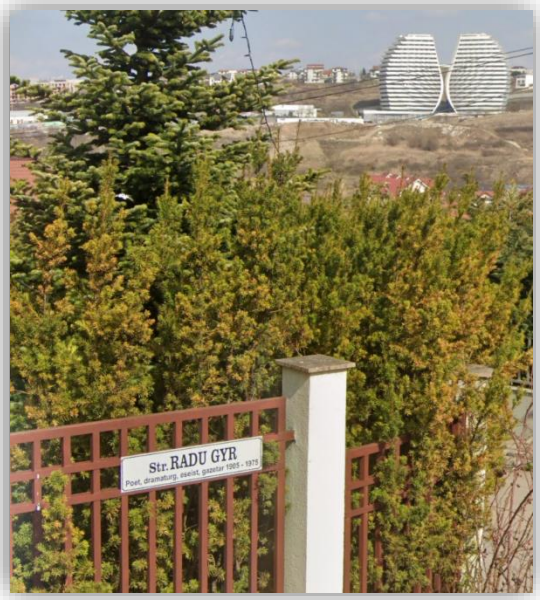
decenii de semnalare publică sau plângeri penale, parchetul a trimis în judecată opt persoane pentru participarea la evenimente publice de promovare a memoriei lui C.Z. Codreanu și promovare a simbolurilor legionare (evenimentul din noiembrie 2024, Troița de pe D.N. 1). Proprietarul blogului de extremă dreapta *Veghe Patriei* a fost condamnat pentru incitare la ură sau discriminare, distribuirea în spațiul public de materiale rasiste și xenofobe și promovarea de idei sau doctrine fasciste și legionare.

O altă **formă de instigare la ură și de intimidare** o reprezintă lansarea de liste cu persoane publice indicate ca „trădători", „paraziți" și rasializate cu termeni peiorativi asociați etniei rome sau evreiești. Este cazul unei așa-zise fresce distribuită la finalul anului 2024 sub forma unui tabel creat pe un serviciu al platformei Google și promovat pe un cont X care disemineză sistematic conținut ilegal. Google a eliminat respectivul material dar el a reapărut ulterior la o altă adresă.

Nivelul de ură și agresivitate în societate față de minorități a crescut simțitor în contextul alegerilor parlamentare și prezidențiale, mesajele de amenințare vizând atât comunitatea evreiască, precum și comunitatea romă și LGBTQ+, precum și jurnaliști sau cercetători care au relatat despre manifestări și grupări extremiste. De asemenea, investigațiile jurnalistice au identificat legături între grupări paramilitare și candidați la alegeri prezidențiale (Călin Georgescu-Horațiu Potra) sau grupări care incită la violență fizică în numele unor valori de extremă dreapta (Unitatea 731).

Primăria și Consiliul Local din comuna Havârna, județul Botoșani, și-au menținut decizia cu privire la denumirea căminului cultural din satul Tătărășeni după cunoscutul negaționist și proantonescian Gică Manole. Muzeul județean Brăila continuă să memorializeze printr-o narațiune idilică pe Nae Ionescu, ideolog al Mișcării Legionare.

Primăria Cluj-Napoca refuză de ani buni să schimbe denumirea străzii Radu Gyr, condamnat pentru crime de război. Mitropolitul Visarion Puiu, condamnat pentru crime de război, este emblema mănăstirii Putna, care expune un bust și a denumit o casă de oaspeți cu numele său.

În orașul Timișoara sunt mai multe străzi care poartă denumiri în memoria unor lideri ai extremei dreapta.

Sursa: G4media.ro

Comemorare la mormântul preotului Ilie Lăcătușu

De asemenea, o ipoteză rezonabilă este aceea că manifestările de antisemitism sau de promovare a simbolurilor legionare au fost stimulate și de decizia BOR, din vara anului 2024, de a canoniza trei preoți, care în interbelic au avut certe afinități legionare sau etniciste. **La mormântul unuia dintre ei se organizează comemorări din care nu lipsește simbolistica legionară.**

În pofida unor luări de poziții, naționale și internaționale, mai mult decât critice față de această decizie, BOR a oferit explicații ambigue sau lipsite de consistență etică. După hotărârile de canonizare s-au înmulțit luările de poziție în rândul organizațiilor de extremă dreapta care revendică reabilitarea legionarismului interbelic folosind argumentul credinței creștine promovate de Mișcarea Legionară. Biserici și mănăstiri precum Sf. Arhidiacon Ștefan din Comănești (Bacău), Paltin Petru Vodă (Neamț) sau Sf. Ilie Gorgani (București) afișează, ocazional sau permanent, portrete de legionari marcanți sau ale unor persoane condamnate pentru crime de război. Preotul Greco-catolic Marius Vișovan sau cel ortodox,

Vasile Gordon, astăzi la pensie, oficiază anual, la Majadahonda (Spania), slujba în memoria legionarilor Moța și Marin. Evenimentul este însoțit de imnuri legionare.

Pe unele canale online de televiziune, mesajele antisemite și-au înmulțit frecvența. Unul dintre acestea, Global News TV a fost închis de CNA în 2025 pentru neplata amenzilor. Nu este poate lipsit de interes să observăm că atmosfera electorală adesea „încinsă" a făcut ca unele canale TV sau candidați mainstream să recurgă la derapaje cu semnificație conspirațională, proantonesciene etc. Astfel de scăpări credem că se datorează intențiilor de a capta și atenția electoratului denumit suveranist, naționalist. În acestă situație putem încadra mesajele antiglobaliste sau antiSoros precum și scurtele narațiuni despre patriotismul lui Ion Antonescu, surprinse în câteva emisiuni TV ale unor posturi mainstream.

Pe **rețelele sociale** și în subsolul comentariilor website-urilor cu conținut de extremă dreapta, observăm **o radicalizare a mesajelor, o creștere a nivelului de agresivitate**, a instigărilor la ură, violență și exterminare. Acestea sunt fie adresate generic evreilor sau „sioniștilor", fie țintesc anumite persoane cu sau fără origini evreiești dar asociate în mod fals, de utilizatori, cu evreitatea. În aceste condiții, CNA s-a activat în 2025 și a devenit mult mai atent în a sancționa emisiuni video de pe rețelele de socializare în care memoria legionară sau antisemitismul era subiect principal.

Deși nu este nicidecum cea mai populară rețea de socializare pentru publicul de limba română, **Telegram reprezintă mediul în care grupuri și comunități ale urii se organizează, își elaborează și distribuie sistematic narațiunile nocive**. Raportul cuprinde o analiză empirică asupra evoluției a 75 de canale publice de Telegram monitorizate pentru conținutul lor care promovează narațiuni cu substrat antisemit, negaționist sau care promovează legionari sau criminali de război. Pentru 50 dintre acestea, numărul de utilizatori a crescut în perioada analizată cu o medie de 1 utilizator nou pe zi, în timp ce 23 de canale au pierdut urmăritori sau au fost închise. Printre canalele cu cea mai semnificativă creștere sau cele mai populare din listă se numără mai multe canale cu narațiuni compatibile celor promovate de Federația Rusă, precum Sptnk necenzurat. Acest canal și-a mărit cel mai mult numărul de urmăritori, cu circa 4 utilizatori noi pe zi. În loc de mesaje explicit antisemite, aici se distribuie sistematic narațiuni conspiraționiste despre George Soros și „sorosiști". De asemenea, canalul este distribuit frecvent de alte canale sau grupuri Telegram conectate cu propaganda pro-rusă sau cu mesaje antisemite și neo-legionare. Există astfel indicii rezonabile privind o compatibilitate coordonată între mesajele pro-Kremlin și cele implicit sau explicit antisemite.

Manifestări antisemite au continuat și sub masca protestelor față de războiul dus de statul Israel în Fâșia Gaza și a retoricii anti-sioniste. Cel mai ilustrativ caz este cel al protestului realizat pe **9 octombrie 2024 - Ziua Națională de Comemorare a Holocaustului din România**, de către Asociația Pentru Apărarea Drepturilor Apatrizilor și Refugiaților (APADAR) în fața Ambasadei Israelului. Mihai Rapcea împreună cu președintele APADAR, Viorel Ene, au transmis mesaje care reiau temele antisemitismului clasic: mitul dominației evreiești și al iudeo-bolșevismului, antisemitism religios etc. În perioada analizată, cei doi au distribuit postări cu caracter explicit antisemit sau care îl citează pe Corneliu Zelea Codreanu.

Protestul APADAR din 9 octombrie a fost promovat și pe conturile sociale ale unor comunități civice care susțin cauza palestiniană.

O concluzie generală este faptul că în perioada mai 2024-aprilie 2025 am asistat, ca de altfel și în alte țări, la recrudescența mesajului extremist de dreapta. În România aceste narațiuni extremiste au cuprins și manifestări specific antisemite, de eroizare a lui Ion Antonescu și a Mișcării Legionare. **O altă caracteristică este încetinirea tendinței ultimilor ani, în care discursul violent și evident antisemit migra către canale mai puțin reglementate**. În perioada analizată constatăm o revenire în mediile consacrate (Facebook, Tik-Tok) a conținuturilor antisemite cu caracter instigator. Pe rețelele sociale mainstream se manifestă cel mai adesea la nivelul comentariilor unor conținuturi virale sau postări în cadrul unor pagini/conturi cu audiență scăzută. Fie că vorbim de o înmulțire alarmantă a mesajelor, fie de o diminuare a efortului rețelelor de identificare și eliminare a acestor mesaje pe care le-au dezvoltat în trecut, în ambele ipoteze imaginea este îngrijorătoare.

De asemenea, trebuie subliniat rolul mass-media, al unor platforme de investigație care au reușit, într-un timp scurt, să descifreze grupări de extremă dreapta foarte active și cu vădite scopuri electorale, precum și conexiunile dintre ele. Nu de puține ori, informația din media a fost baza primară de date pentru anchete judiciare.

Raportul de monitorizare a antisemitismului și manifestărilor de negare sau relativizare a Holocaustului și promovare a cultului unor criminali de război poate fi consultat integral aici: https://www.inshr-ew.ro/wp-content/uploads/2020/05/Raport-monitorizare-2025-16-iulie-2025.pdf

INSHR-EW
Serviciul Comunicare-Administrare

Tel.:021.318.09.39
E-mail: office@inshr-ew.ro